

Ingen ska ångra sin utbildning

Saco studentråds utbildningspolitiska program 2020–2023

Senast reviderad på Saco studentråds kongress maj 2022

Innehåll

Inledning	2
Högre utbildning ska främja kreativitet och nytänkande	3
Alla studenter ska garanteras en utbildning av hög kvalitet	4
Forskning av hög kvalitet.....	4
En hög kvalitet inom högre utbildning.....	4
Närhet till arbetslivet.....	5
Alla ska se högskolan som ett möjligt livsval.....	6
Rekrytering och antagning	6
Utbildningskedjan måste hålla samman	6
Ingen ska ångra sin utbildning – vikten av informerade studieval	7
Alla ska känna sig trygga under utbildningstiden	8
Studiemiljö	8
Ekonomisk trygghet under studierna	8
Trygghet i socialförsäkringarna	9
Studentbostäder	9
Trygghet för doktorander.....	10
Rättssäkerhet och trygghet vid examination och betyg.....	11

Inledning

Saco studentråd är Sveriges största fackliga studentorganisation. Vi utgör student- och framtidsrösten inom Saco. Över 115 000 av Sacos närmare 940 000 medlemmar är studenter, vilka är organiserade i de flesta av Sacos förbund. Våra studentsektioner samlar medlemmar inom nästan alla utbildningar på högskoleorter över hela landet. Medlemmarna är allt från nyblivna högskolestudenter till forskarstuderande.

Saco studentråd finns för att driva studentsektionernas gemensamma frågor som är av vikt för alla studenter. Vi påverkar utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken för blivande studenter, studenter och nyutexaminerades situation. Saco studentråd delar Sacos vision om ett kunskapssamhälle för alla, med en hög kunskapsnivå, högt välstånd och stor individuell frihet under ansvar. En grundläggande princip för högre utbildning är att den ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Detta är Saco studentråds utbildningspolitiska program. Det innehåller visioner och åsikter om hur vi tycker att den högre utbildningen ska vara utformad och är ett av studentrådets grundläggande styrdokument.

Det utbildningspolitiska programmet utgår ifrån Saco studentråds visioner för Sveriges högre utbildning. I vardera kapitel beskrivs visionen, studentrådets politiska ståndpunkter samt våra förslag för en långsiktig, kvalitetsfrämjande högskolepolitik.

Saco studentråds visioner är:

- Högre utbildning ska främja kreativitet och nytänkande
- Alla studenter ska garanteras en utbildning av hög kvalitet
- Alla ska se högskolan som ett möjligt livsval
- Alla ska känna sig trygga under utbildningstiden

Högre utbildning ska främja kreativitet och nytänkande

Högre utbildning ska vara en arena för fri tanke och forskning. Det är där Sveriges och världens framtida innovatörer ska skolas och utvecklas. Därför behöver lärosäten erbjuda kreativa miljöer och förutsättningar för tvärvetenskapliga program och kurser. Samhället och arbetsmarknaden är i ständig utveckling. Ett utvecklande och kreativt förhållningssätt är användbart såväl vid en karriär inom akademien, som om studenten väljer att starta eget företag eller vara anställd, så väl inom Sverige som internationellt.

Därför anser Saco studentråd att:

- Akademisk frihet ska ses som en förutsättning för kunskapssamhället.
- Högre utbildning ska sträva efter att vara tvärvetenskaplig och interdisciplinär.
- Organisatoriska och ekonomiska omständigheter ska inte hindra studenter att kunna flytta mellan så väl fakulteter som lärosäten och ämnesindelningar.
- Lärosätena ska uppmuntra studenters egna initiativ och på en lärosätesöverskridande nivå underlätta innovation.

Alla studenter ska garanteras en utbildning av hög kvalitet

En utbildning av hög kvalitet låter studenten utveckla sin fulla potential. Den ställer höga krav på studenternas studieinsats. Höga krav på studenterna medför även höga krav på lärosätena. Lärosätena ska ge studenter goda förutsättningar att nå uppsatta examens- och kursmål. En utbildning av hög kvalitet förutsätter att studenter får tillräcklig kontakt med undervisande personal. Det avser såväl lärarledd tid och genomtänkta uppgifter som möjlighet till återkoppling på det egna arbetet.

Forskning av hög kvalitet

Forskningsanknytning i högre utbildning är en grundläggande kvalitetsaspekt. All högre utbildning ska genomsyras av en nära koppling till forskning och vetenskapliga metoder. Det förutsätter att en väsentlig del av den undervisande personalen har en forskarbakgrund.

Därför anser Saco studentråd att:

- Andelen basanslag ska höjas så att fler universitetslärare får möjlighet till tillsvidareanställning, forskarutbildning och forskning.
- Den statliga finansieringen av forskning ska kunna garantera lärosätena autonomi inom deras forskning.
- Det ska finnas en hög andel undervisande forskningsaktiva lärare på såväl grundnivå som avancerad nivå.

En hög kvalitet inom högre utbildning

Grundläggande för hög kvalitet är att målen inom all högre utbildning måste vara utarbetade med relevans för den studerande, akademien, den framtida professionen, arbetslivet och samhället.

Därför anser Saco studentråd att:

- Resurstilldelningssystemet och resurstilldelningen behöver reformeras så att alla utbildningar får de resurser som krävs för att kunna hålla en hög kvalitet.
- Undervisande personal ska kontinuerligt genomgå vetenskapligt grundad högskolepedagogisk utbildning.
- Examination och resultat ska vara såväl nationellt som internationellt jämförbara, för att gynna rörlighet under och efter högre studier.
- Varje student ska tillgodose en likvärdig och rättvis högkvalitativ utbildning oberoende av studentens förutsättningar.
- Kontakten mellan lärare och student ska uppfylla studentens behov för att uppnå hög kvalitet. Med lärarkontakt avses föreläsningar, lektioner, seminarier, handledning och respons på examinationer.
- Andelen lärarledd tid ska reflektera studietakten och ska inte skilja sig åt mellan olika ämnesområden vid samma studietakt och omfattning.
- Heltidsstudier vid svenska lärosäten ska på grundnivå som regel motsvara i snitt minst 10 lärarledda timmar per vecka.
- Högskolor och universitet bör få särskilda medel för att utveckla och bedriva kurser anpassade för yrkesverksamma akademiker.

Närhet till arbetslivet

En högre utbildning ska ge studenterna beredskap att möta förändringar i sitt framtida arbetsliv och övergången mellan studier och arbetsliv måste därför bli enklare och tryggare. Teori och praktik innebär ingen motsättning, tvärtom. Det är viktigt att synliggöra hur akademiska kunskaper kan omsättas i praktiken. En god arbetslivsanknytning är en förutsättning för att utbildningen ska bli användbar för studenten på arbetsmarknaden.

Därför anser Saco studentråd att:

- Samverkan med det övriga samhället inom högre utbildning ska uppvärderas och uppmuntras, till exempel genom praktiska inslag i utbildningen och arbetslivsintegrerade uppgifter.
- Lärosäten ska erbjuda valbar verksamhetsförlagd och/eller arbetslivsintegrerad utbildning till alla studenter som inte har det inom sitt program.
- Under VFU ska studentens handledare i den verksamhet där utbildningen bedrivs ska ha tid avsatt för den enskilde studenten och god insyn i sitt handledaruppdrag.
- Högre utbildning ska leda till rätt jobb, inte bara ett jobb. Därför behöver det finnas god karriär-, studie- och yrkesvägledning på samtliga lärosäten.
- Undervisande personal med aktuell och relevant erfarenhet från arbetslivet ska vara en del av utbildningar inom högskolan.

Alumner har unik kunskap om hur väl deras utbildning förberett dem för arbetslivet och är därför en viktig del i kvalitetsarbetet. Trots att utexaminerade studenter är viktiga för att kunna säkerställa utbildningarnas användbarhet görs inga ordentliga uppföljningar av alumner.

Därför anser Saco studentråd att:

- Lärosäten ska systematiskt följa upp dess alumner vad gäller etablering på arbetsmarknaden samt utbildningens användbarhet.
- Lärosäten ska kommunicera alumners åsikter till studenter och sökande till högskolan.

Alla ska se högskolan som ett möjligt livsval

En utbildad befolkning är en förutsättning för en stark demokrati. Alla individer, oavsett bakgrund, ska ges lika förutsättningar att antas till och slutföra en högre utbildning.

Därför anser Saco studentråd att:

- All högre utbildning ska vara avgiftsfri för alla studenter i Sverige och EES.
- Avgiften för studenter utanför Sverige och EES ska motsvara kostnaderna för utbildningen.
- Lärosätena ska arbeta aktivt för att motverka kränkningar utifrån de lagstiftade diskrimineringsgrunderna.
- Kommunalt finansierade lärcentra ska nyttjas i större utsträckning.

Rekrytering och antagning

Huvudprincipen för antagning till högre utbildning anser Saco studentråd är att den ska vara rättvis, oidentifierad och rättssäker. För att den högre utbildningen ska vara tillgänglig för en heterogen studentgrupp behöver det finnas flera vägar såväl till som genom högre utbildning. Utbildningsvalen styrs idag i hög grad av kön och social bakgrund, det måste ändras. Den högre utbildningen behöver vara flexibel och utveckla nya lösningar för att möjliggöra en större mångfald av studenter.

Rekryteringen till högskolan kan breddas genom att antagningssystemet anpassas för att kunna identifiera adekvata kompetenser hos den sökande. Dagens urvalskriterier är för stela och leder till att många studenter med rätt kompetenser inte får chansen att läsa en högre utbildning.

Därför anser Saco studentråd att:

- Antagningsvägar in till högre utbildning ska vara rättssäkra.
- Den tredje antagningskvoten ska i högre grad användas som ett komplement till rådande antagning.
- Lottning som urvalsmetod ska undvikas.
- Det ska finnas möjligheter att få utländska studiemeriter tillgodoräknade.
- Det ska finnas rättvisa, effektiva och flexibla möjligheter för akademiker att komplettera utländsk examen samt erhålla motsvarande svensk examen.
- Reell kompetens ska erkännas och vara möjlig att få validerad, både vid antagning såväl som inom ramen för pågående utbildning.
- Lärosäten ska ha en plan med tydliga mål för hur de ska jobba aktivt med breddad rekrytering. Målen ska följas upp och utvärderas kontinuerligt.
- Lärosäten ska ges finansiella förutsättningar för att jobba med breddat deltagande.

Utbildningskedjan måste hålla samman

För att den högre utbildningen ska kunna hålla hög kvalitet samt att studenter ska kunna slutföra sina studier är grund- och gymnasieskolan avgörande. Elever måste ges goda förutsättningar att uppnå de kunskaper som krävs för att kunna söka och senare tillgodogöra sig högre utbildning.

En nationell finansiering med kompensatoriska inslag och ett statligt huvudmannaskap är grundförutsättningar för en likvärdig grund- och gymnasieskola. Med ett statligt huvudmannaskap blir en kompensatorisk fördelning av resurser möjlig vilket ökar

likvärdigheten i skolan.

Därför anser Saco studentråd att:

- Staten ska ta över skolans huvudmannaskap.
- Skolans finansiering ska vara kompensatorisk.
- Det ska vara möjligt att i efterhand komplettera grund- och gymnasieskola för att erhålla högskolebehörighet.
- Gymnasial vuxenutbildning ska hålla hög kvalitet och granskas kontinuerligt.

Ingen ska ångra sin utbildning – vikten av informerade studieval

En högre utbildning är en investering för livet. Valet av utbildning är därför ett viktigt men också ett komplext beslut. Blivande studenter behöver goda förutsättningar för att kunna göra väl avvägda utbildningsval. Utöver en välfungerande studie- och yrkesvägledning i grund- och gymnasieskolan krävs det tillförlitlig och lättillgänglig information om utbildningar och lärosäten för att blivande studenter oavsett bakgrund ska kunna göra informerade val.

Därför anser Saco studentråd att:

- Studie- och yrkesvägledningen i grund- och gymnasieskolan ska stärkas.
- Varje elev bör få komma i kontakt med en studie- och yrkesvägledare regelbundet från och med förskoleklass och genom hela skolgången. Ju äldre eleven är desto mer vikt ska läggas på enskilda studie- eller yrkesvalsmöten.
- Det ska finnas tillförlitlig och lättillgänglig information om utbildningarnas kvalitet, innehåll och utfall. Informationen ska vara jämförbar mellan lärosätena.

Alla ska känna sig trygga under utbildningstiden

Ekonomiska och sociala förutsättningar ska inte avgöra en individs möjlighet att genomgå högre utbildning. Både för att kunna ta steget till högre utbildning och för att klara studietiden är det viktigt att studenter har tillgång till ett allmänt finansierat studiemedel, ett tryggt boende samt fungerade sociala trygghetssystem.

Studiemiljö

Studier är en sysselsättning på samma sätt som arbete är en sysselsättning. Det gör att studiemiljön för studenter är lika viktig som arbetsmiljö är för arbetstagare.

Därför anser Saco studentråd att:

- Studenters möjligheter att påverka sin studiemiljö ska vara lättillgängliga och transparenta.
- Lärosäten och utbildningsanordnare ska ha ett tydligt och konkret rehabiliteringsansvar för sina studenter.
- Studenter som väljer att arbeta för att påverka sin studiemiljö ska erhålla ersättning för den tid uppdraget kräver.
- Lärosäten ska särskilt verka för att ge studenter med funktionsnedsättningar goda förutsättningar att klara studierna
- Lärosäten aktivt ska verka för jämlikhet och jämställdhet på alla sina utbildningar.
- Lärosäten ska arbeta aktivt med välgrundade och förebyggande åtgärder mot sexuella trakasserier.
- Lärosäten ska ha tydliga riktlinjer som kontinuerligt och öppet följs upp och utvärderas för hur de ska arbeta för att studenter med funktionsnedsättningar får sina rättigheter tillgodosedda och blir behandlade konsekvent under studietiden.
- Att studenter ska ges tillfälle att återhämta sig mellan avslutandet av en kurs/delkurs och starten av nästa på samtliga kurser och program.
- Att studenter ska få minst en heldags ledighet mellan avslutandet av en kurs/delkurs och starten av nästa på samtliga kurser och program.
- Studenthälsan vid samtliga lärosäten ska ha tillräckliga resurser när det gäller personal och kompetens för att förebygga ohälsa och främja en tillgänglig, hållbar och inkluderande studiesituation för alla studenter.
- Studenter ska ha god kännedom om vilka studiesociala stöd som erbjuds på sina lärosäten och av offentliga instanser.
- Lärosäten kontinuerligt ska kartlägga sina studenters hälsotillstånd.

Ekonomisk trygghet under studierna

För att kunna fullfölja sina studier är det viktigt att studenter har en ekonomisk trygghet. Det är viktigt att studiemedlet är anpassat efter studenters behov och levnadsomkostnader och att det räknas upp på ett sådant sätt att det motsvarar utvecklingen av en students faktiska kostnader.

Därför anser Saco studentråd att:

- Studiemedlet ska vara allmänt finansierat och utformas på ett sådant sätt att det möjliggör studier för studenter med olika livssituationer, oberoende deras sociala och ekonomiska bakgrund.
- Fribeloppet i studiemedelssystemet ska enbart baseras på de veckor man studerar.

- Antalet veckor i studiemedelssystemet bör utökas för att matcha de allt längre utbildningarna och tillåta marginal för felval.
- CSN ska fortsatt vara pensionsgrundande.
- Vid fullt studielån och studiebidrag ska bidragsdelen utgöra minst 50 procent av totala beloppet.
- Studenter ska ges rabatt på kommunaltrafik om de studerar 50% eller mer.

Trygghet i socialförsäkringarna

Studenter har, precis som övriga grupper i samhället, ett behov av att det offentliga ställer upp när det oförutsedda inträffar. Studenter som blir sjuka, föräldrar eller arbetslösa efter examen har rätt till välfungerande sociala skyddsnät, som främjar återgången till studier och underlättar övergången till arbete.

Därför anser Saco studentråd att:

- Det ska vara möjligt att vara sjukskriven på deltid och studera med studiemedel på deltid i flera steg (25%, 50%, 75%).
- Föräldrapeng för studenter ska motsvara minst 80 procent av fullt studiemedel för motsvarande studietakt.
- Möjligheten att skydda sin sjukpenninggrundande inkomst (SGI) ska kopplas till studier, inte till studiestödet.
- Trygghetssystemen ska vara transparenta och enkla att förutse och lärosätena ska informera studenter om det regelverk som gäller.
- Antalet karensdagar för studenter som blir sjuka ska inte överstiga 14 dagar eller 10 arbetsdagar.

Studentbostäder

Tillgång till en bostad är en grundförutsättning för högre studier. Bostadstillgången ska inte utgöra ett hinder för den student som vill eller behöver flytta för att studera vidare. Idag är bostadsbristen stor och samtidigt har många nyproducerade studentbostäder väldigt höga hyror. Det påverkar till stor del studenters möjligheter att flytta, men också att fokusera på sina studier på grund av att de behöver arbeta vid sidan av studierna för att ha råd att bo.

Därför anser Saco studentråd att:

- Vid uppförande av studentbostäder ska hänsyn tas till att studentgruppen är heterogen och bestående av individer med varierande och särskilda behov.
- Principen för hyressättning av studentlägenheter ska vara att hyran för ett rum och kök ej ska överstiga 40% av CSN vid fullt uttag av lån och bidrag.
- En students ålder och familjesituation ska inte påverka dennes möjlighet att få bostadsbidrag.
- Reglerna för bostadsbidraget ska vara transparenta och förutsägbara.
- Studenter som behöver flytta för en obligatorisk praktikperiod eller annan verksamhetsförlagd utbildning ska ersättas för dubbla boendekostnader, resekostnader och andra eventuella merkostnader som uppstår.
- Det ska införas kraftfulla insatser för en långsiktigt hållbar bostadssituation för studenter.
- Det ska ställas högre krav på studentbostäder att erbjuda trygga andrahandsförmedlingar och bostadsgaranti för studenter.

Trygghet för doktorander

Goda villkor och trygghet för anställda på lärosätet är en förutsättning för att utbildningen såväl som forskningen ska hålla hög kvalitet. Det gäller inte minst doktorander. Förekomsten av stipendier som ersättning för arbete skapar ojämlikhet, problem med sociala skyddsnät och bidrar till ett otydligt arbetsgivaransvar. Doktorander med stipendier ska dock kompletteras för att inte hamna i en sämre social och ekonomisk situation än om vederbörande hade haft en anställning.

Därför menar Saco studentråd att:

- Doktorander ska erbjudas anställning från första utbildningsdagen. Stipendier eller utbildningsbidrag som ersättning för arbete ska inte vara tillåtet.
- Doktorandtjänster ska utlysas allmänt för en rättssäker antagningsprocess.
- Det ska vara enkelt för doktorander som vill arbeta i Sverige efter disputation att få permanent uppehållstillstånd lika alla andra som arbetat i Sverige i minst fyra år.
- Tidsfristen för att söka permanent uppehållstillstånd för doktorander som vill arbeta i Sverige efter disputation ska vara 6 månader.
- Forskarstuderande ska erhålla nödvändiga resurser, inklusive finansiella resurser, för att ta sig an forskningsprojekt samt för att avsluta sina forskningsstudier.
- Utlandsvistelse under forskarutbildningen ska inte påverka rätten till uppehållstillstånd
- Internationella såväl som svenska forskarstuderande ska erbjudas möjligheter att få undervisningserfarenhet
- Språkbarriärer som verkar exkluderande för forskarstuderande från att få undervisa samt ta på sig studentrepresentantsuppdrag ska förebyggas. Lärosätet ska tillhandahålla dokument, föreskrifter och beslut om forskarstudier på engelska och svenska till samtliga forskarstuderande.
- En av handledarna ska vara utsedd för den forskarstuderande från första arbetsdagen.
- Den forskarstuderande ska få regelbundna handledningsmöten med sina handledare utifrån den fastställda individuella studieplanen. Forskarstuderande ska få det stöd som anses nödvändigt i enlighet med deras individuella studieplan.
- Forskarstuderande vars tjänst inte längre är finansierad, men som kan uppvisa en aktivitetsgrad om minst 50%, ska ha rätt till handledning.
- Forskarstuderandes tjänst ska förlängas när handledare inte tagit sitt akademiska ansvar att handleda den forskarstuderande.

Rättssäkerhet och trygghet vid examination och betyg

Examination och betygssättning av det arbete som studenter utför under sin utbildning är avgörande för en framtida karriär. Det gäller såväl de som önskar att gå vidare ut i arbetslivet som inom akademien.

Därför anser Saco studentråd att:

- Studenters rättigheter och skyldigheter ska kommuniceras tydligt och ska vara likvärdiga över landet.
- Studenters rätt till anonymitet vid examination förstärks där det finns möjlighet.

Saco studentråd är Sveriges största studentfackliga centralorganisation och utgör student- och framtidsrösten inom Saco. Studentrådet arbetar med frågor som rör högre utbildning, arbetsmarknad och välfärd.

115 000 av Sacos ca 940 000 medlemmar är studenter, vilka är organiserade i 17 av Sacos 22 medlemsförbund. Sacos studentsektioner samlar medlemmar inom nästan alla utbildningar på högskoleorter över hela landet. Medlemmarna är allt från högskolenybjärare till studerande på forskarutbildningen – morgondagens utförare.